

ГОД. XVI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 17.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издави за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПЕТЕСТОГОДИШЊИЦА КНЕЗА НИКОЛЕ I.

Нашим је читаоцима познато, да је 25. септембра о. г. на Цетињу свечано прослављена педесетогодишњица Кнеза Николе I. „Глас Црногораца“ доноси о тој светковини овај извештај: „Педесетогодишњица од рођења Његова Височанства Књаза Николе врло је свечано прослављена како на Цетињу тако и по свој земљи.

После описа те лепе светковине, наводи „Глас Црногорца“, да је у вече био у „Зетскоме Дому“ свечани концерат, што су га приредили српски уметници г. г. Толингер и Стеван Дескашев у славу дана а у корист „Зетског Дома“ по овом програму:

1. Химна; 2. Богови силни, пева збор; 3. Grand Morceau de Concert од Ашера, свира госпођица Милена Огњеновићева, 4. Романса из опере „Мињон“, пева оперни певач г. Стеван Дескашев, уз пратњу г. Вимера; 5. „Гусларева смрт“, од Змај Јована, декламује професор г. Ф. Ј. Ковачевић; 6. „У далеком Дренопољу“, пева г-ђица Милена Огњеновићева уз пратњу г. Толингера; 7. „Српска импровизација“ од г. Толингера, свира на виолончелу компониста уз пратњу г. Вимера; 8. Арија из опере „Ајида“, пева г. Дескашев уз пратњу г. Вимера; 9. „Гусле моје“, пева г. С. Дескашев, уз пратњу певачког друштва.

Равно у 8 часова дошли су Њихове Светлости Књаз наследник Данило, Књазгвињце Јелена и Ана, Књаз Мирко и Књаз Петар Карађорђевић. и били су дочекани од пуне куће стојећки клицањем: „Живио Књаз Никола“! Па је од-

мах запевао хор гимназијалаца под управом проф. Толингера народну химну. Док се иста испевала, цела је кућа стајала на ногама. После тога програм се по реду вршио. Са свим наравно публика је највећим нестрпљењем очекивала г. Дескашева, у Српству с правом прозваног српског славуја. Прва му је песма била арија из опере „Мињон“, коју је вештачки отпевао. Онај прелаз из фортисима у пианисимо показао нам је одмах уметност г. Дескашева, која му је одавна имена стекла изван Српства. Кад је довршио ову арију, толико и тако дуго пљескање поздравило је уметника, да се одазва красном руско-народном песмом: „Красан сарафан“, која је опет ново пљескање изазвала. Велики ефекат произвео је у песми из велике опере Вердијеве „Ајида“. Ту су му високи тонови, који су доста обилати у овој арији, били тако звонки, да је управо био публику занео у право уживање, које се свакоме на лицу видело, у награђивању уметничког успеха одушевљеним аплаудирањем, које је нашег госта пригудило, да се опет одужи публици низом народних напева, у којима је управо ненадмашан. Ту нам се приказао сав у духу и осећању Србин. То његово певање довело је целу публику у тако одушевљење, да је силно и дуготрајно аплаудирање и изазивање само он могао прекинути, кад је изашао да пева песму, што је написао приликом ове свечаности Радоје Црногорац, а г. Вимер компоновао. Овом песмом одушевљење је ове вечери свој врхунац постигло.

При свршетку је дошла песма „Гусле

моје“, где је г. Дескашев улио све само миље и сласт народне песме.

Г. Толингер својом композицијом на виолончелу потпуно је одговорио и уметношћу и духом г. Дескашеву, те га је дуготрајно плескање поздравило. Такође је и гђца Огњеновићева пристајала уз оба наша уметника на потпуно задовољство публике, те је била плескањем награђена.

Њућа је била пуна, а дипломатска лужа и препуна.

Ова вечер остануће у најљепшој нашој успомени.

Пијаца пред „Зетским домом“ била је лепо осветљена. На сред пијаце подизала се једна пирамида транспарентна, на којој су биле исписане знаменитеје године из досадашњег сретног владања Височанственог Слављеника. На прочељу „Зетског дома“ читали су се на два транспарента ови леки стихови од Ђуре Петровића:

Земљи, Српству и Словенству
Свој си живот посветио,
А крсташ си непобеђен
Свуд и свагда славно вио.

Дивним в'јенцем круниса' си
Поносито Своје чело,
Па, дај Боже, да нам сретно
Започето свршиш дело!..

Да овај тако ретки и радосни дан прослави једним делом трајне успомене, општинско веће закључило је, да 1896. године, када ће Црна Гора прославити двестагодишњицу доласка на владу славно и срећно владајуће династије Петровић-Његоша, подигне на Цетињу споменик Господару Владици Данилу; и тај је закључак поднесен Његовом Височанству као дар народни, који је Његово Височанство изволео примити с највећим задовољством.“

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Не ће варошанку.) Као оно кнез Лазар што стоји пред мучним двојством па мисли, коме ће се приволети царству, јер од тога зависи смрт и живот, тако и Ернест Роденвалд, асесор код суда у овој игри, лупа главу: „Мили боже, што ћу и како ћу, коју да узмем и какву да узмем? Ако узмем жену сувише образовану, ту ће бити онда и балова и купатила и нове моде и „парлеву“ и свирукрања и мажења, тако, да човек никад не ће имати мира од жениних ћуди и од женине мудрости. Дакле „не ћу варошанку“! Узећу ја какву са села, која само зна плести, вести, кувати, садити лук, мустити краве, која има срце као у јагњета, а не зна се претварати ни ачити као варошанке.“ — Еле, Ернест воледе узети сељанку а не воле узети варошанку и наравно да је насео. У данашњем веку еманципације није човек нигде сигуран од женских кластера и инштитута, који распостиру своју волшебну моћ и на сеоске госпођице. Па још како су осветљиве те сеоске госпођице! Кад хоћеш просту, баш да ти покажем, па се учини права пародија „отменога света.“ И истом када га је до-

бро намучила и осрамотила пред дворским јункером, (који се наравно крсти од чуда, кад види њене „манире“) онда тобоже почне се „образовати“ и за две три недеље говори и француски и енглески и игра и креће се у друштву, да не може бити боље. Јест, али сад је њему криво, што га је варала па ни мање ни више него хоће, да се развенча. И тек једна дирљива прича из њихове младости опет га некако поврати и помири с оним, од чега је испрва зазирао, а за чим је после љуто жалио. Још срећа његова, што се беше измирио пре него што дође стари пуковник (таст му) који не зна баш за шалу, иначе би било триста чуда. Овако се све лепо сврши.

Сваки озбиљан младожења мора захвалити писцу ове „шаљиве“ игре, што га је тако лепо саветовао и поучио. Колико ли зорица дочека многи опрезни младожења (а данас су сви такви) преврћући мисли по глави, а ево сад лепо г. А. Шрајбер, Немац од главе до пете, вели: не гледај само на срце, жена треба да има и знања па богме и „манира“ и само таку узимај, која има све то. Па да би нам све то јасно доказао и показао, састави и „шаљиву“ игру. Сваки „бла-

гонадежни“ младожења нека метне у шпиг 40 највише 80 новч; нека извади на каси карту и са свим мирно нека чека на свом месту, да се отвори позорица. Чује све лепо, разбистре му се појмови о женидби, а поред тога се и насмеје добро па после мирно спава, јер има готов програм, како ће се женити. Па ту да човек не каже: „Még is hunczut a német“!

Само зашто да се од овако озбиљне теме прави шаљива игра? Опрезни младожењо, који овако питаш, не саблажњавај се, не гледај на то, што се публика толико смејала! Сав тај смеј не тиче се главне ствари, то је све само пријатан зачин, да се не би сувише уозбиљно при решавању тако знаменитог питања, хоћеш ли сељанку или варошанку. Тешко да би се ту човек насмејао, да није мудријашења надри-школе Фрица, да није војничке оштрине старог фон Вилдермута а да није препредене најивности Елизине.

Него и поред те поучности, ради које као да је написан цео комад и ради које је писац потегао за просте „штатисте“ тако одлична лица као што су ђенерао фон Хауенштајн, мајор фон Вердер, Леонора фон Блендер, дворски јункер (наравно да се можемо и од њих нечему *научити*) — ипак се може гледати овај комад, особито кад је пуковник онако бесан, жустар, оштар, бркат, Елиза онако умиљата, а Фриц онако учен, као што беху овога вечера. Појава, када се Елиза и Ернест упознају, управо је красна. Очигледна недоследност је у цртању карактера, када онај озбиљни пуковник, који ником не „пегла“ него сваком само командује, онако грчевито настоји, да обеси своје две кћери својим гостима о врат, па шта више, служи се при том лукавством. Такав „кригслист“ тек не приличи пуковнику! Ту бисмо могли довикнути г. пуковнику: херштелт! Не задовољава потпуно ни завршетак. Да се Ернест мора непријатно изненадити, кад осети, да га вара она, коју он тако воли, то је јасно (ма да је неприродно, да се нова млада тако вешто и толико претвара, а зашто?), али да се онолика бура тако брзо и тако лако стиша, мора се признати Елизи да је прави мајстор.

Јасно одређене улоге имали су г. Добриновић (фон Вилдермут) гђа Марковићка (Елиза) гђа Лукићка (Леонора) и г. Бакаловић (Фриц) и они су их одиграли тачно и без замерке. Остале улоге су доста неодређене и без боје, али колико се од њих може што начинити, начињено је.

ТИХ. О.

(Недељни ред позоришних представа.)

У уторак 12. новембра с новом поделом улога *први пуш*: „Париска сиротиња“. Драма у 5

чинова, с предигром, с француског превео М. И. Стојановић.

У четвртак 14. новембра *први пуш*: „Баволове стене.“ Шаљива игра у 4 чина, написао Оскар Блументал, превео М. Ђ. Глишић.

У суботу 16. новембра *први пуш*: „Три жене у један мах.“ Шаљива игра у 1 чину, од Александра Космара, превео Окомир. — За тим: „Партија пикета.“ Шаљива игра у 1 чину. По Фурнијеру и Мајеру превео Ф. Оберкнежевић.

У недељу 17. новембра *први пуш*: „Врачара.“ Слика из српског живота у 3 чина, с певањем, написао В. М. Миљковић. Музика од Пихерта.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Репертоар народног позоришта у Загребу.) У народном позоришту у Загребу одређен је био овај ред представа:

У четвртак 12. новембра: „Покусна стрелица.“ Шаљива игра у 4 чина, од Оскара Блументала.

У суботу 14. и у недељу 15. новембра: „Мамзел Нитуш.“ Оперета у 3 чина (а 4 слике), написали Х. Мелхаки и А. Мило. Музика од Хервеја.

У уторак 17. новембра: „Миш.“ Шаљива игра у 3 чина, написао Паљрон.

У среду 18. новембра: У славу највишег имендана Њезиног ц. и кр. апостолскога Величанства царице и краљице Јелисаве уз сјајно осветљено гледалиште: „Мој алтер его.“ Шаљива игра у 1 чину. — За тим: „Искра која пали.“ Шаљива игра у 1 чину.

ПОЗОРИШТЕ.

(Волтерка). Бечка позоришна критика почиње да буде незадовољна са гђом Волтерком, која је иначе важила за прву трагеткињу на тамошњем дворском позоришту. Сад веле за њу, да је све више ударила у назад, да рђаво говори немачки, да гђави речи у устима, тако, да јој говор излази, као кад би се гујинско гнездо узврпољило, па претерује у игри и певању — певању, јер тако, веле, морају да назову њену декламацију, којој није стало до смисла, него само до лепога звука. Сад гђу Волтерку називају заступницом застареле школе, колоратурском певачицом трагедије: И тако дакле прошла је слава и Волтерци. А она, сиротица, никад није боље ни играла, него сад, али новинарски Палестинци своју су земљакињу и саплеменицу хтели у силу бога да начине славном, па публика, мало по мало, морала је да им верује. Сада имају ваљада какву младу Суламку, коју би хтели да узвисе, па им више не треба стара Волтерка; а ни та млада не ће бити ништа боља од „старе“ Волтерке.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

8. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕПЛАТИ 5.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 12. НОВЕМБРА 1891.

С НОВОМ ПОДЕЛОМ УЛОГА ПРВИ ПУТ:

ПАРИСКА СИРОТИЊА.

Драма у 5 чинова, с предигром, с француског превео М. И. Стејановић. — Редитељ: Миљковић.

О С О Б Е:

Предигра: „Банкар из Бордоа“.
Петар Берније . . . . . Васиљевић.
Вилбрун, банкар . . . . . Лукић.
Плантроз, књиговођа . . . . . Ружић.
Јосиф, послужитељ . . . . . Стефановић.

1. чин: „Сиротиња у црном капуту“.
Вилбрун, банкар . . . . . Лукић.
Алида, кћи му . . . . . С. Миљковићка
Бернијерева . . . . . Д. Ружићка
Антоанета, кћи јој . . . . . М. Марковићка
Анрија, син јој . . . . . Марковић.
Плантроз, просијак . . . . . Ружић.
Регина Биговљева . . . . . Ј. Добриновићка
Биго, син јој . . . . . Бакаловић
Фабије Рокфељ . . . . . Спасић
Жуберт . . . . . Рајковић.

2. чин: „Неваљали богаташи“.
Вилбрун, банкар . . . . . Лукић
Алида, кћи му . . . . . С. Миљковићка
Антоанета Бернијерева . . . . . М. Марковићка
Анрија Берније . . . . . Марковић
Плантроз, просијак . . . . . Ружић
Фабије Рокфељ . . . . . Спасић
Јосиф, послужитељ . . . . . Стефановић
Полицај . . . . . Станковић

3. чин: „Смилујте се, уделите!“
Вилбрун, банкар . . . . . Лукић
Бернијерева . . . . . Д. Ружићка

Антоанета, кћи јој . . . . . М. Марковићка
Анрија, син јој . . . . . Марковић
Плантроз, просијак . . . . . Ружић
Жуберт . . . . . Рајковић
Биго . . . . . Бакаловић
Клодета . . . . . Ј. Весићева.

Путници. — Послужитељ на жељезници.

4. чин: „Улица хишетска број петнаест“.
Вилбрун, банкар . . . . . Лукић
Бернијерева . . . . . Д. Ружићка
Антоанета, кћи јој . . . . . М. Марковићка
Анрија, син јој . . . . . Марковић
Плантроз, просијак . . . . . Ружић.

5. чин: „Посрамљени богаташи“.
Вилбрун, банкар . . . . . Лукић
Алида, кћи му . . . . . С. Миљковићка
Бернијерева . . . . . Д. Ружићка
Антоанета, кћи јој . . . . . М. Марковићка
Анрија, син јој . . . . . Марковић
Фабије Рокфељ . . . . . Спасић
Жуберт . . . . . Рајковић
Регина Биговљева . . . . . Ј. Добриновићка
Биго син јој . . . . . Бакаловић
Клодета . . . . . Ј. Весићева
Полицај . . . . . Станковић
Послужитељ . . . . . Илић
Плантроз, просијак . . . . . Ружић

Предигра збива се Бордоу год. 1840. а остало у Паризу год. 1855.

1. „Корачница“, од Режека. — 2. „Пути по Европи.“ Смеса, од Петерса. — 3. Увод у оперу: „Танкред“, од Росинија. — 4. „Да све здраво.“ Полка, од Целера. — 5. Свршетак трећег чина из опере: „Lucia di Lammermoor“, од Доницетија. — 6. Фантазија из опере: „Norma“, од Росинија.

У четвртак 14. новембра први пут: „Баволове стене“. Шаљива игра у 4 чина, написао Оскар Блументал, превео М. Ђ. Глишић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.